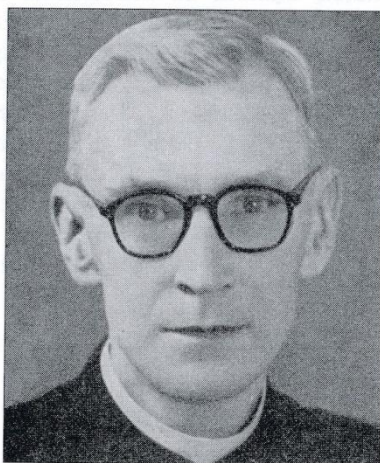

STANISLAVS ŠKUTĀNS

(1901–1995)

Dzimis 1901. gada 16. novembrī Krāslavas pagasta Kombuļos Lielo Unguru ciemā zemnieku Augusta un Ludvikas Škutānu ģimenē. Mācījies Krāslavas pamatskolā un Dagdas pilsētas skolā.

Staņislavs Škutāns aizbrauca uz Krieviju strādāt dzelzceļa darbos. Atgriezies Latvijā, 1926. gadā beidza Aglonas ģimnāziju, iestājies marijaņu kongregācijā un pēc tam Rīgas Katoļu Garīgajā seminārā. 1930. gadā to pabeidza, un 6. aprīlī svētā Jēkaba katedrālē viņu ordinēja arhibīskaps A. Springovičs.

1933. gada rudenī S. Škutāns sācis studēt Latvijas Universitātes Filoloģijas un filozofijas fakultātes vēstures nodaļā. Līdztekus strādāja par vēstures skolotāju Aglonas ģimnāzijā. 1943. gadā iestājās Romas katoļu teoloģijas augstskolā, ko 1944. gadā beidza ar licenciāta grādu.

Jau ģimnāzijas laikā Staņislavs Škutāns pievērsies literārai darbībai. Viņš sarakstījis un izdevis grāmatiņas par svēto Katri (1923. gadā) un svēto Steponu (1924. gadā). Kopš 1926. gada žurnālos «Katoļu Dzeive», «Zīdūnis» un laikrakstā «Latgolas Vārds» atrodami viņa raksti par reliģijas un reliģiskās audzināšanas jautājumiem. Šajā laikā dzimusi viņa interese par latviešu un latgaliešu etnentalitātes jautājumiem. 1927. gadā «Zīdūni» publicēts apjomīgs raksts «Par golvonōkom latvišu tautas rakstura pazeimem».

1940.–1941. gadā S. Škutāns bija prāvests Talsos, pēc tam garīgais tēvs seminārā Aglonā. No 1943. gada – Rīgas Garīgā semināra inspektors un profesors. Sarakstījis un izdevis grāmatu »Liturgiskais gods vēstures hronoloģiskā skatījumā« (1943).

1944. gadā devies uz marijaņu centru Lamiņos, Kurzemē, pēc tam bēgļu gaitās uz Vāciju, no turienes pārcelts uz Romu, kur turpināja studijas un aktīvi darbojās marijaņu kongregācijā. 1948. gadā studijas beidzis un ieguvis doktora grādu par darbu »Svētā Augustīna ieskatī par psalmu dziedāšanas nozīmi liturģijā«.

No 1952. līdz 1957. gadam bija marijaņu kongregācijas ģenerālpadomnieks, 1957.–1963. gadā tās ģenerālpriekšnieks. Šajā amatā būdams, nodibināja latviešu marijaņu māju Čikāgā.

Trimdā aktīvi pievērsies dzimtenes vēstures pētīšanai, sarakstījis un publicējis vairākas grāmatas: »Dīva Mātes kults un Māras zeme« (1954), »Misionaru darbeība Latgolā« (1955), »Nu marijaņu 300 gadu vēsture« (1973), »Klaušu laiki Latgolā« (1974), »Katoļticības vēsture un katķisms« (1980. gadā). Trimdas laikrakstos publicēts daudz S. Škutāna rakstu par reliģijas, vēstures, kultūrvēstures jautājumiem.

Staņislavs Škutāns miris 1995. gada 25. februārī Čikāgā, kur dzīvoja mūža pēdējos gadus. Tur arī apbedīts.

Latvijā pēc S. Škutāna nāves izdota viņa grāmata »Latgolas vēstures druskas« (1999. gadā), kur precīzi izsekots vairākiem svarīgiem mūsu novada vēstures jautājumiem.

Avots:

Budže, Alberts. Latvijas Romas katoļu priesteri / Alberts Budže.- Rēzekne : Latgales kultūras centra izdevniecība, 2010. – 2. sēj.- 310.- 311. lpp.